

I den kommunale verden er der tradition for at opfatte en kommunes udgiftsniveau set i forhold til dens beregnede udgiftsbehov for det bedst dækkende udtryk for, hvor højt et serviceniveau borgerne får leveret af kommunen. Sammenhængen mellem kommunens udgiftsniveau og borgernes tillid til, at de får leveret den nødvendige service og bistand, såfremt der opstår behov, er imidlertid ikke nødvendigvis entydig. Det har CEPOS undersøgt nærmere.

Danmarks Statistik gennemførte i 2015 en stor spørgeundersøgelse, hvor omkring 37.000 danskere blev stillet spørgsmålet: "Hvor stor tillid har du til, at kommunen vil stille den nødvendige hjælp og service til rådighed, såfremt du får brug for det?" CEPOS har analyseret svarmaterialet. Der tegner sig en række indsigter, som langt fra er trivielle:

DET KOMMUNALE UDGIFTSNIVEAU HAR INGEN INDFLYDELSE PÅ BORGERNES TILLID TIL KOMMUNENS SERVICE

Den umiddelbart mest nærliggende forklaring på, hvor stor tillid borgerne i en kommune vil have til, at de i tilfælde af behov vil få den nødvendige hjælp og service fra kommunen, er nok kommunens såkaldte serviceniveau, altså kommunens udgifter set i forhold til kommunens udgiftsbehov. Derfor efterprøves i en statistisk analyse, hvorvidt borgernes tillid til, at de vil få den nødvendige service, hænger sammen med kommunens pengeanvendelse i forhold til behovene hos kommunens borgere målt ved de socioøkonomiske og demografiske mønstre i kommunen. Det viser sig imidlertid, at borgernes tillid til, at de vil få den nødvendige hjælp og service, ikke kan påvises at være sammenhængende med kommunens udgiftsniveau.

DEN GENERELLE TILLID OG TILLIDEN TIL KOMMUNENS KOMMUNALPOLITIKERE SPILLER EN AFGØRENDE ROLLE

I Danmarks Statistiks spørgeundersøgelse indgår også et spørgsmål om, hvor stor tillid borgerne generelt har til andre mennesker, samt et spørgsmål om, hvor stor tillid borgerne har til politikere i kommunen. Her findes signifikant positive sammenhænge. Borgere, som har større tillid til deres medmennesker i det hele taget, har også signifikant større tillid til, at de i givet fald vil få den nødvendige hjælp og service. Sammenhængende hermed har almindeligt tillidsfulde borgere en relativt høj tillid til deres kommunalpolitikere. Der findes således en stærk samvariation mellem det at have tillid til sine medmennesker i al almindelighed og det at have tillid til sine kommunalpolitikere. Resultaterne kan altså tolkes sådan, at den faktiske service, som kommunen stiller til rådighed, ikke er afgørende for, hvad borgerne i givet fald forventer at blive udsat for, men at borgernes forventninger snarere beror på, hvorvidt borgerne i det hele taget ser lyst og positivt på det sociale liv i samfundet.

BETYDNINGEN AF OPLEVELSEN AF DEN OFFENTLIGE SEKTOR

Der er også undersøgt, hvorvidt borgere, der har været i kontakt med den offentlige sektor, har højere eller lavere tillid end borgere, der ikke har været i kontakt med den offentlige sektor. Der findes, at borgere, der har været i kontakt med det offentlige, har lavere tillid til kommunens performance end borgere, der ikke har været i kontakt med det offentlige.

Herudover findes det, at borgere, der bor i kommuner, hvor borgmesteren ikke kommer fra det største parti, har lavere tillid til kommunens performance end borgere, der bor i kommuner, hvor borgmesteren kommer fra det største parti. Herved ser den "politiske kultur" ud til at påvirke borgernes tillid til kommunen.

BETALERNES OG NYDERNES TILLID

Tilliden til kommunens hjælp og service i behovssituationer varierer borgerne imellem. I analysen undersøges tilliden, som den findes hos borgere i en lang række forskellige livssituationer. Herved får analysen udpeget en række af træk ved de enkelte borgere, som er af statistisk betydning for borgerens tillid til kommunens hjælp og service:

- Jo større indkomst borgeren har, jo svagere tillid har borgeren til kommunens evne til at levere en tilfredsstillende indsats
- Ældre borgere har gennemgående en større tillid til kommunens evne til at levere
- Højere uddannede borgere har gennemgående mindre tillid til kommunens evne til at levere
- Offentligt ansatte og modtagere af overførselsydelse, velfærdskoalitionen, har gennemgående en større tillid end de øvrige indbyggere til, at kommunen leverer.

I den statistiske analyse skiller ældre, offentligt ansatte samt modtagere af offentlige overførselsydelse sig altså ud ved en relativt stærk tillid til, at de vil få stillet den nødvendige hjælp og service til rådighed, såfremt de får brug for det. Modsat står borgere med relativt høj indkomst og borgere med en længere uddannelse med en mindre tillid til, at kommunen i givet fald vil levere.

Persongrupperne med en relativt stærk tillid til kommunens evne til at levere er fælles om at være direkte beroende på faktisk at modtage ydelser fra kommunen i form af løn eller overførselsydelse. Ligeledes er disse grupper kendetegnet ved at bidrage forholdsvis beskedent til kommunens finansiering gennem skattebetalinger, idet de er kendetegnet ved relativt beskedne indkomster.

Modsat er persongrupperne med en relativt svag tillid til kommunens evne til at levere kendetegnet ved, at her er flere privatansatte, og at der gennemgående er tale om personer, som bidrager stærkere til at finansiere kommunens ydelser.

Alt i alt synes altså de enkelte borgeres såkaldte skattepris – at deres betaling set i forhold til, hvad de modtager – at være af signifikant betydning for borgernes tillid til kommunens ydelser. Borgere med høj betaling for relativt få personlige ydelser ville kunne drage fordel af en omlægning fra kommunal service til brugerfinansieret, privat organiseret service. Det modsatte gør sig gældende blandt borgere med lav betaling og relativt højt træk på kommunen. Kommunal finansiering og levering af velfærdsservice udgør en mekanisme for omfordeling i velfærdsstaten, og en sådan omfordeling finder størst opslutning hos dem, som nyder en nettogevinst ved omfordelingen.

INDVANDRES OG EFTERKOMMERES TILLID

I analysen har vi sammenholdt indvandres og efterkommeres tillid til kommunens performance med den tilsvarende tillid for etniske danskere. Vi finder, at indvandrere og efterkommere har højere tillid til kommunen end etniske danskere. Grunden til dette er formodentligt, at indvandrere og deres

efterkommere ikke er lige så vant til det danske velfærdssamfund som etniske danskere, og derfor er mere "taknemmelige" for servicen, som kommunen udbyder sammenlignet med etniske danskere.

En fyldig dokumentation for analysen findes i arbejdspapir nr. 61. Arbejdspapiret blev i starten af april 2018 præsenteret i European Public Choice Society i april 2018 på det katolske universitet i Rom. Papiret vil efter eventuel revision blive udgivet i en endelig form i en videnskabelig journal.